

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) ในลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู และ 2) เพื่อศึกษากลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกไปใช้ในการปฏิบัติงานของครู

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ศึกษา คือ ครูที่ปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำการวิจัย คือ ครูที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอนจำนวน 474 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 3 ตัวแปร ได้แก่ การใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู กลยุทธ์ระดับบุคคล และกลยุทธ์ระดับองค์กร ซึ่งวัดจากตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 13 ตัว ดังมีรายละเอียดของตัวแปรดังนี้

ตัวแปรภายในแฝง ได้แก่ การใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 8 ตัวแปร ประกอบด้วย การใช้ผลการประเมินในมาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ในการปฏิบัติงานของครู การใช้ผลการประเมินในมาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุนทรีย์ สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดีในการปฏิบัติงานของครู การใช้ผลการประเมินในมาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา การใช้ผลการประเมินในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงานของครูในการปฏิบัติงานของครู การใช้ผลการประเมินในมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรในการปฏิบัติงานของครู การใช้ผลการประเมินในมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในการปฏิบัติงานของครู การใช้ผลการประเมินในมาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตในการปฏิบัติงานของครู และการใช้ผลการประเมินในมาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการปฏิบัติงานของครู

ตัวแปรภายนอกแฝงจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ 1) กลยุทธ์ระดับบุคคล ซึ่งวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 1 ตัว ประกอบด้วย กลยุทธ์การพึ่งพาตนเอง และ 2) กลยุทธ์ระดับองค์กร ซึ่งวัดได้จากตัว

แปรสังเกตได้ 4 ตัว ประกอบด้วย กลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมสถานศึกษา กลยุทธ์การมีส่วนร่วม กลยุทธ์การนิเทศติดตาม และกลยุทธ์การสร้างระบบบงใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามสำหรับครู โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู และตอนที่ 3 กลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู ค่า IOC มีช่วงพิสัยระหว่าง .80 – 1.00 ค่าความเที่ยงมีช่วงพิสัยระหว่าง .922 - .941 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่าเครื่องมือมีความตรงเชิงโครงสร้างตามโมเดลการวัด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรที่ศึกษาในการทำวิจัย ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ตารางไขว้ (crosstab) ของตัวแปรภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม กับการใช้กลยุทธ์ระดับบุคคล การใช้กลยุทธ์ระดับองค์กร และการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู ตามภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู โดยการวิเคราะห์ข้อมูล 3 ตอนแรกวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows ส่วนตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม LISREL for Windows

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 64.98 เพศชายร้อยละ 35.02 เมื่อพิจารณาอายุพบว่าผู้ตอบมีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 40.72) รองลงมาคือ อายุไม่เกิน 40 (ร้อยละ 33.12) มีประสบการณ์ทำงานอยู่ระหว่าง 21-30 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 41.56) รองลงมาคือ 11 - 20 ปี (ร้อยละ 26.37) สำเร็จศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ 77.60) ปริญญาโทร้อยละ (21.10) และดำรงตำแหน่งครูชำนาญการมากที่สุด (63.30) รองลงมาคือ ตำแหน่งครู (ร้อยละ 24.50)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 สภาพการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู

ผลการวิจัยพบว่า ครูนำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกไปใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก โดยจากมาตรประมาณค่า 5 ระดับ พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.775 เมื่อพิจารณาตามรายมาตรฐานพบว่าครูใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานในระดับสูงทุกมาตรฐาน โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.589 – 3.893 นอกจากนี้ยังไม่สามารถสรุปได้ว่าครูที่มี เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และอยู่ในขนาดการศึกษาที่ต่างกัน จะมีระดับการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน

2.2 กลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกไปใช้ในการปฏิบัติงานของครู

ผลการวิเคราะห์โมเดลกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่า ไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 6.34 ที่องศาอิสระเท่ากับ 18 และความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ .99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 และดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .99 ค่าดัชนีกำลังสองส่วนที่เหลือ (RMR) เท่ากับ .002 ทั้งนี้ ตัวแปรการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู ได้รับอิทธิพลทางตรงจากกลยุทธ์ระดับองค์กร และกลยุทธ์ระดับบุคคล เป็นอิทธิพลทางบวก เท่ากับ .70 และ .62 โดยตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครูได้ร้อยละ 87 เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของกลยุทธ์ระดับองค์กร พบว่า กลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมสถานศึกษามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ = .59 รองลงมาคือ กลยุทธ์การมีส่วนร่วม กลยุทธ์การสร้างระบบจูงใจ ส่วนกลยุทธ์การนิเทศติดตามมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .51 .48 และ .47 ตามลำดับ และกลยุทธ์ระดับบุคคล ประกอบด้วย กลยุทธ์การพึ่งพาตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .60

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าครูนำผลการประเมินไปใช้ในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.775 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามรายมาตรฐาน พบว่าครูนำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกไปใช้ในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.589 – 3.893 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับมาก

สภาพการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าครูเห็นความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก โดยการนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียน และพัฒนาตนเองด้านการสอนที่มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามเป้าหมายสำคัญของการประเมิน ที่มุ่งหวังให้นำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ บุญเยี่ยม(2546) ที่ศึกษาสภาพการใช้ผลการประเมินภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในงานวิจัยนั้นพบว่ามีการใช้ผลการประเมินภายนอกค่อนข้างสูง และยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของ มะลิวัน ศรีโคตร (2549) ซึ่งศึกษาการนำผลการประเมินภายนอกและข้อเสนอแนะไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ซึ่งพบว่าผู้บริหารและครูมีการนำผลการประเมินภายนอกและข้อเสนอแนะไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนในระดับมาก และสอดคล้องกับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองที่ส่งเสริมให้โรงเรียนนำผลการประเมินภายนอกรอบแรกไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยตรง

จากผลการวิเคราะห์ตารางไขว้กับการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครูกับภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ คือ พบว่าครูเพศหญิงมีแนวโน้มการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครูสูงกว่าครูเพศชายทุกมาตรฐาน แสดงให้เห็นถึงครูเพศหญิงให้ความสำคัญต่อการนำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานมากกว่าเพศชาย ข้อค้นพบนี้ทำให้สถานศึกษาใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมให้ครูเพศชายมีการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น และศึกษาเพิ่มเติมว่ามีปัจจัยใดที่ทำให้ครูเพศหญิงมีระดับการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู

กลุ่มอายุ พบว่า ครูกลุ่มอายุ 41 – 50 ปี มีแนวโน้มการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู สูงกว่าครู ในกลุ่มอายุไม่เกิน 40 ปี และกลุ่มอายุ 51 – 60 ปี ในทุกมาตรฐาน ยกเว้นมาตรฐานที่ 3 ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า ครูเมื่อมีอายุมากขึ้นแนวโน้มการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครูจะสูงขึ้น และการใช้ก็จะ

ลดต่ำลงเมื่ออายุมาก ๆ แต่เมื่อทดสอบทางสถิติก็ยังไม่ได้ว่ากลุ่มอายุที่ต่างกันจะมีระดับการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการ

ระดับการศึกษา พบว่า ครูที่จบการศึกษาไม่เกินปริญญาตรี มีแนวโน้มการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู สูงกว่า ครูที่จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ข้อค้นพบนี้แสดงว่า ระดับการศึกษา ยังไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้ครูใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู

ตำแหน่ง พบว่า ครูที่ดำรงตำแหน่งสูงขึ้นมีแนวโน้มการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครูที่สูงขึ้นทุกมาตรฐาน ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่าครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนจะทำให้ครูกลุ่มนี้มีการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกที่ได้ไปใช้ในการปฏิบัติงานสูงกว่าครูในกลุ่มอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม เมื่อทดสอบทางสถิติ พบว่า ตัวแปร เพศ กลุ่มอายุ กลุ่มประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษาที่ต่างกัน มีระดับการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกไม่แตกต่างกัน เป็นตัวสะท้อนให้เห็นว่า ภูมิหลังของครูไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับการนำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกไปใช้ในการปฏิบัติงาน ข้อค้นพบนี้ทำผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากผลการประเมินของครูในโรงเรียนได้ง่าย เพราะอาจกำหนดกลยุทธ์ที่ทำให้เกิดการใช้ผลการประเมินในการปฏิบัติงานสำหรับครูได้ทุกกลุ่มในรูปแบบเดียวกันได้

2. กลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู

ผลการวิจัยพบว่ากลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู ได้แก่ กลยุทธ์ระดับองค์กร และกลยุทธ์ระดับบุคคล ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามตัวแปรกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานดังนี้

2.1 กลยุทธ์ระดับองค์กร

ผลการวิจัยพบว่าการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครูได้รับอิทธิพลจากกลยุทธ์ระดับองค์กร ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมสถานศึกษา กลยุทธ์การมีส่วนร่วม กลยุทธ์การนิเทศติดตาม และกลยุทธ์การสร้างระบบจูงใจ โดยสถานศึกษาได้ใช้ทุกกลยุทธ์ดังกล่าวในระดับสูง ผลการวิเคราะห์ตารางไขว้ ก็พบว่าระดับการใช้กลยุทธ์จะแปรผันตรงกับการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู กล่าวคือ เมื่อ

สถานศึกษามีการใช้กลยุทธ์ระดับองค์กรในระดับที่สูงขึ้น ครูจะมีการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานที่สูงขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น การส่งเสริมให้เกิดการใช้ผลการประเมิน จึงต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดกลยุทธ์ระดับองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมสถานศึกษา กลยุทธ์การมีส่วนร่วม กลยุทธ์การสร้างระบบหัวใจ และกลยุทธ์การนิเทศติดตาม ทั้งนี้การใช้กลยุทธ์ระดับองค์กรแต่ละแบบมีประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

2.1.1 กลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมสถานศึกษา

ผลวิจัยพบว่า สถานศึกษาใช้กลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมสถานศึกษาในระดับมาก และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้กลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมสถานศึกษากับการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู ยังพบว่า ครูมีการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในภายนอกในการปฏิบัติงานสูงขึ้นเมื่อสถานศึกษามีการใช้กลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมสถานศึกษาในระดับที่สูงขึ้นทุกองค์ประกอบของกลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมสถานศึกษา ผลการวิจัยนี้สนับสนุนว่า เมื่อ สถานศึกษากำหนดนโยบาย แผนงาน/โครงการ โดยนำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกมาใช้ สร้างความตระหนักแก่ครูถึงบทบาทหน้าที่ของครูในการนำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกมาพัฒนาการปฏิบัติงาน กำหนดภาระหน้าที่ของครูโดยการนำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกที่ได้มาใช้วางแผนในการปฏิบัติงาน กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานในการนำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกไปใช้ในการปฏิบัติงาน จะทำให้ครูใช้ผลการประเมินภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรวัดณ์ กลิ่งกลางดอน (2547) ที่ศึกษาวัฒนธรรมสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งพบว่า วัฒนธรรมสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูมีความสัมพันธ์ทางบวก ดังนั้น สถานศึกษาควรพัฒนาวัฒนธรรมการทำงานในสถานศึกษาโดยปรับเปลี่ยนค่านิยม ความเชื่อ และควรสร้างความตระหนักให้ครูเห็นถึงความสำคัญของการใช้ผลการประเมินภายในและภายนอกในการปฏิบัติงาน

2.1.2 กลยุทธ์การมีส่วนร่วม

ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในระดับมาก และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วมกับการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู ยังพบว่า ครูมีการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในภายนอกในการปฏิบัติงานสูงขึ้นเมื่อสถานศึกษามีการใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นทุกองค์ประกอบของกลยุทธ์การมีส่วนร่วม ผลการวิจัยนี้สนับสนุนว่า เมื่อสถานศึกษา

จัดประชุมร่วมวางแผนวางระบบการประกันคุณภาพของโรงเรียน ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินภายในของโรงเรียน ประชุมชี้แจงผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกที่ได้เพื่อให้ครูนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการทำงาน ให้ครูมีส่วนร่วมในการอภิปรายผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกที่ได้เพื่อสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนเมื่อทราบผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกแล้ว จะทำให้ครูใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครูในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องข้อเสนอสถาบันคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ที่กำหนดยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพสถานศึกษา คือ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งการนำผลการประเมินไปใช้ในการปฏิบัติงานของครูเป็นการผุดงระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

2.1.3 กลยุทธ์การสร้างระบบจูงใจ

ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการใช้กลยุทธ์การสร้างระบบจูงใจในระดับมาก และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้กลยุทธ์การสร้างระบบจูงใจกับการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู พบว่า ครูมีการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานสูงขึ้นเมื่อสถานศึกษามีการใช้กลยุทธ์การสร้างระบบจูงใจในระดับที่สูงขึ้นทุกองค์ประกอบของกลยุทธ์การสร้างระบบจูงใจ ผลการวิจัยนี้สนับสนุนว่า เมื่อสถานศึกษาสร้างระบบจูงใจในการปฏิบัติงานเพื่อให้ครูนำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกมาใช้ในการปฏิบัติงาน ยกย่องและประกาศเกียรติคุณสำหรับครูที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น กำหนดนโยบายในการเลื่อนขั้นเงินเดือนด้วยความยุติธรรมโดยการพิจารณาจากผลการปฏิบัติงานของครูในการพัฒนาผู้เรียน และ สนับสนุนงบประมาณในการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้พัฒนาผู้เรียนหลังจากทราบผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก จะทำให้ครูใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครูในระดับที่สูงขึ้น ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สามารถเกิดขึ้นได้กับมนุษย์ทุกคน หากมีการยกย่องชมเชย หรือการทำให้เกิดการยอมรับ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรวุฒิ ณ ระนอง (2546) ที่พบว่าเมื่อครูได้รับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน แล้วภาพรวมในการปฏิบัติงานของครูจะอยู่ในระดับดี

2.1.4 กลยุทธ์การนิเทศติดตาม

ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการใช้กลยุทธ์การนิเทศติดตามในระดับปานกลางค่อนข้างมาก และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้กลยุทธ์การนิเทศติดตามกับการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู พบว่า ครูมีการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในภายนอกในการปฏิบัติงานสูงขึ้นเมื่อสถานศึกษามีการใช้กลยุทธ์การนิเทศติดตามในระดับที่สูงขึ้นทุกองค์ประกอบของกลยุทธ์การนิเทศติดตาม ผลการวิจัยนี้สนับสนุนว่า เมื่อสถานศึกษา จัดให้มีระบบการติดตามการใช้ผลการประเมินของครู นิเทศติดตามโดยผู้เชี่ยวชาญและเป็นที่ยอมรับของครู จัดอบรม ประชุม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ให้ความรู้แก่ครูเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการประเมินภายในและภายนอกไปใช้ในการปฏิบัติงาน จัดระบบพี่เลี้ยงให้ความช่วยเหลือแก่ครูในการนำผลการประเมินภายในและภายนอกไปใช้ในการปฏิบัติงาน จะทำให้ครูใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครูในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ วิจารณ์ พานิช (2544) กล่าวว่า การติดตามและการประเมินผลจะต้องควบคู่ไปกับการให้คุณให้โทษ จึงจะมีผลในทางปฏิบัติ ถือเป็นหลักการบริหาร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะธิดา ทองอร่าม (2545) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษา คือ การนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานของครูอาจารย์ในโรงเรียน โดยผู้บริหารเป็นการกระตุ้นให้การดำเนินงานของโรงเรียนประสบผลสำเร็จ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน และ สุรวุฒิ ณ ระนอง (2546) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และพบว่า เมื่อครูได้รับการนิเทศการศึกษา แล้วภาพรวมในการปฏิบัติงานของครูจะอยู่ในระดับดี

2. กลยุทธ์ระดับบุคคล

ตัวแปรกลยุทธ์ระดับบุคคลมีอิทธิพลโดยตรงต่อการใช้ผลการประเมินไปใช้ในการปฏิบัติงานของครู โดยมีขนาดอิทธิพลเป็นบวก แสดงว่าถ้าครูมีการใช้กลยุทธ์ระดับบุคคลในระดับที่สูงขึ้นแล้วก็จะทำให้ระดับการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครูสูงขึ้นไปด้วย ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยโดยพิจารณาองค์ประกอบของกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของกลยุทธ์ระดับบุคคลดังนี้

กลยุทธ์การพึ่งพาตนเอง

กลยุทธ์การพึ่งพาตนเอง ประกอบด้วย 1) สนใจเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนทุกประเภท เพื่อเข้าใจสภาพการดำเนินงานของโรงเรียน 2) ศึกษาติดตามข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวของโรงเรียนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ 3) วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในและการประเมิน

ภายนอกเพื่อกำหนดเป้าหมายในการพัฒนา 4) แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนร่วมงานเพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงาน 5) ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของตนเอง 6) กระตุ้นกำกับตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและมุ่งประสิทธิภาพ และ 7) คิดค้นพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้กลยุทธ์การพึ่งพาตนเองกับการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู พบว่าครูใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานสูงขึ้นเมื่อครูปฏิบัติตามองค์ประกอบของกลยุทธ์การพึ่งพาตนเอง ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า การที่ครูจะใช้ผลการประเมินมาปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเองส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับภูมิหลังหรือลักษณะธรรมชาติของครูคนนั้น ๆ ว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถในการพัฒนาตนเองได้อย่างไร ยิ่งพึ่งพาตนเองได้มาก ก็ย่อมเรียนรู้ได้ด้วยตนเองมาก และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการทำงานของตนเองได้มาก ดังนั้น คนที่มีลักษณะแบบนี้ ก็เป็นที่แน่นอนว่า เป็นคนที่สนใจใฝ่เรียนรู้ มีจิตใจพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากข้อมูลป้อนกลับ การที่ครูใช้ผลการประเมินก็น่าจะเร่งพัฒนาให้ครูใช้กลยุทธ์การพึ่งพาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งจำเป็นต้องวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษากลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครู ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อส่งเสริมให้ครูใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. สถานศึกษาเป็นหน่วยงานแรกที่ควรนำผลการวิจัยไปใช้ โดยการกำหนดกลยุทธ์ระดับองค์กรเพื่อส่งเสริมการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติของครู โดยการพัฒนาวัฒนธรรมสถานศึกษาซึ่งเป็นตัวแปรที่มีค่านำหนักองค์ประกอบสูงสุด ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนทุก ๆ ด้าน มีการสร้างระบบจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ

2. ครู เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับการประเมินภายในและภายนอกโดยตรง และครูเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้มีคุณภาพที่สูงขึ้น ควรนำผลการวิจัยไปใช้ โดยหาวิธีการทำให้ตนเองปฏิบัติตามกลยุทธ์การพึ่งพาตนเอง เมื่อทราบผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกแล้ว

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานต่าง ๆ ควรให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาตามบริบท เพื่อส่งเสริมการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครูให้สูงขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นทุกระดับ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลยุทธ์ระดับองค์กร และกลยุทธ์ระดับบุคคล พบว่าสามารถทำนายการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครูได้ ร้อยละ 87 ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นเพิ่มเติมจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อโมเดลจะสามารถทำนายการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครูได้มากขึ้น

2. ควรศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่นอกเหนือจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้อย่างที่แตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานว่าแตกต่างกันหรือไม่ด้วยการวิเคราะห์กลุ่มพหุ

3. ควรมีการศึกษาในส่วนของ การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการเลือกกรณีศึกษาของสถานศึกษาที่ปฏิบัติเป็นเลิศ ศึกษากลยุทธ์ของโรงเรียนที่ส่งเสริมการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกในการปฏิบัติงานของครูอย่างละเอียด

4. ควรแยกประเด็นในการศึกษาเป็นการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อเปรียบเทียบการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกไปใช้ว่ามีสภาพการใช้ผลการประเมินอย่างไร มีความแตกต่างกันหรือไม่